

بررسی چگونگی استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در وب سایت دانشگاه تهران

دکتر فهیمه باب‌الحوایجی^۱
محمد رضا پورداداش سنگده^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی چگونگی استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در وب سایت دانشگاه تهران می‌باشد. روش تحقیق از نوع پیمایشی می‌باشد. برای گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ای بین ۳۳۵ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران توزیع گردید. در مجموع ۲۵۵ پرسش‌نامه تکمیل و برگشت داده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده نمودار Excel براساس متغیرهای موجود در تحقیق در قالب جداول و نمودارهای توزیع فراوانی و محاسبه شاخصهای مرکزی مانند میانگین کل استفاده گردید و بر حسب مورد از نرم افزار آماری SPSS استفاده شد. یافته‌های نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین استفاده از پایگاه‌های اطلاعات علمی به ترتیب از پایگاه اطلاعات علمی Elsevier (۸۰ درصد) و Springer (۵۳ درصد) می‌باشد. این پایگاه‌ها بطور میانگین به میزان (۵۴ درصد) «خیلی زیاد و زیاد»، پاسخگوی نیاز تحقیقاتی و آموزشی دانشجویان می‌باشد. کاربران از سرعت اینترنت برای انجام امور تحقیقاتی ناراضی هستند. دانشجویان مورد پژوهش عدم آشنایی کافی به استراتژی جستجو و یا کاوش در بازیابی اطلاعات را به میزان (۲۸ درصد) ارزیابی نمودند. مهم‌ترین موانع در استفاده از پایگاه مورد پژوهش را به ترتیب: کند بودن سرعت اینترنت برای کاوش اطلاعات، نداشتن اطلاعات کامل از محتویات آن، پاسخگو نبودن به نیازهای اطلاعاتی مورد نیاز، عدم اطلاع‌رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی و شلوغ بودن سایت دانشکده عنوان نمودند. مهم‌ترین اهداف دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران، نوشتن پایان‌نامه و تدوین مقالات علمی می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: پایگاه اطلاع‌رسانی، پردیس دانشکده‌های فنی، دانشگاه تهران، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، وب سایت.

مقدمه

می‌شود که برای دستیابی، تولید، پردازش و ارائه اطلاعات استفاده می‌شود که با این صنعت هم‌اکنون شاهد شبکه‌های جهانی اطلاع‌رسانی مثل، اینترنت، انواع نرم افزارهای کامپیوتری، نشر الکترونیکی، بانک اطلاعات، پایگاه‌های اطلاعاتی و چند رسانه‌ها می‌باشیم (زال زاده، ۱۳۸۳). استفاده از فناوری مذکور در کشورهای مختلف روز به روز به علت امکانات و امتیازات فراوان آن از قبیل

صنعت الکترونیک و فناوری اطلاعات و ارتباطات به مجموعه‌ای از ابزارها، روشها، و سیستم‌هایی گفته

۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
F.babalhvaeji@gmail.com
۲. کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
pordadash@ut.ac.ir

کتابهاست" (حقیقی، ۱۳۷۳). بنابر این کتابخانه برای ادامه حیات دانشگاه ضروری است.

دانشگاه تهران به عنوان نماد علمی کشور، قدیمی ترین و بزرگترین مرکز دانشگاهی ایران، در سال ۱۳۱۳ ه. ش تاسیس شده، نقش بسزایی در توسعه علمی و فرهنگی جامعه داشته است. پس از تأسیس دانشگاه تهران، دانشکده فنی به عنوان یکی از دانشکده‌های شش گانه اولیه دانشگاه از مهرماه همان سال فعالیت خود را شروع نمود (کانون مهندسين فارغ التحصيل دانشکده فنی، ۱۳۸۴).

در ایران از سال ۱۳۶۲، تلاش‌هایی به منظور ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی خودکار آغاز شد (مرکز اسناد و مدارک علمی ایران، ۱۳۶۲). مراکز پایگاه‌های اطلاعاتی ایران در حال حاضر به طور عمده حاصل تلاش‌ها و کوشش‌هایی است که از سال ۱۳۶۸ آغاز گردیده و تاکنون ادامه داشته است (خسروانی، ۱۳۷۴). دانشگاه تهران نیز از سال ۱۳۷۷ اقدام به خرید پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی مختلفی نموده است که سنجش میزان استفاده و کارایی آنها نیازمند به بررسی می باشد.

در دانشگاه تهران امکان استفاده از پایگاه های اطلاع رسانی تخصصی موجود در وب سایت این دانشگاه برای همه دانشجویان و کاربران دانشگاه میسر شده است. گرچه اهداف ایجاد و راه اندازی این امکانات گسترده، فراهم آوردن بستر لازم برای محققان دانشگاهی است، تاکنون در باره چگونگی استفاده، میزان استفاده، ساعات استفاده، علت عدم استفاده، موانع و محدودیت های استفاده دانشجویان پردیس دانشکده فنی دانشگاه تهران و منظور استفاده از پایگاه‌های اطلاع رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران و همچنین تاثیر تجهیزات موجود در قسمت جستجوی کتابخانه در استفاده بهینه برای اطلاع رسانی، پژوهشی صورت نگرفته و احساس چنین ضرورتی منجر به انجام پژوهش حاضر شده است.

تعریف عملیاتی اجزای مسأله

پردیس: در این پژوهش منظور از پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران شامل نه دانشکده ی مهندسی برق و کامپیوتر، عمران، نقشه برداری، شیمی، معدن، مکانیک،

سرعت و سهولت انتقال اطلاعات، ذخیره سازی و بازیابی حجم زیاد اطلاعات، به روز کردن اطلاعات و دانش، دسترس پذیری آسان در هر مکان و زمان، دقت در انجام کارها، افزایش سرعت و کیفیت آموزش، تسهیل یادگیری، دسترسی به منابع و اطلاعات آموزشی و طراحی هوشمند برنامه های آموزشی و... در حال افزایش است. در کشور ما نیز این فناوری به بسیاری از دانشگاه ها ومراکز آموزش عالی راه یافته و برای مقاصد آموزشی و پژوهشی مورد استفاده قرار می گیرد (وکیلی مفرد، ۱۳۷۸).

پایگاه های اطلاع رسانی تخصصی و یا منابع علمی الکترونیکی با استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات، تنها بخش مهمی از عرضه های کتابخانه های دانشگاهی و مراکز اطلاع رسانی را تشکیل می دهد و ارزیابی چگونگی استفاده و میزان استفاده از منابع و پایگاههای اطلاع رسانی تخصصی به روش پیمایشی همواره یکی از محورهای اصلی تحقیقات در حوزه علوم کتابداری و اطلاع رسانی بوده است، منابع الکترونیکی به دلیل ماهیت متفاوت با منابع چاپی چالش های جدیدی را در امر فراهم آوری و مدیریت مجموعه ها فرا راه کتابداران و اطلاع رسانیان قرار داده است که ضرورت تحقیق در این زمینه دو چندان شده است

بیان مسئله

در چند سال گذشته، بسیاری از کشورها، سرمایه گذاری های روزافزونی بر روی فناوری اطلاعات نموده اند. در ایالات متحده امریکا هزینه فناوری اطلاعات بیش از ۵۰ درصد هزینه کلی است. در دهه گذشته ایالات متحده امریکا بالغ بر ۳ میلیارد دلار صرف فناوری اطلاعات نموده است، این تکنولوژی در توسعه و عمران آبادی کشور نقش اساسی را ایفا می کند. جوامعی که توان استفاده و بکارگیری از فناوری جدید را نداشته باشد از مشارکت در دنیایی که با استفاده از این تکنولوژی در حال حرکت می باشد عقب خواهند ماند (دوغان، آتیلگان و اوزلم، بایرام^۱، ۲۰۰۲).

کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی با بکارگیری فناوری جدید، به منابع و نشریات الکترونیکی روی آوردند تا پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی کاربران خود باشند، توماس کارلایل می گوید: "یک دانشگاه واقعی کتابخانه ای از

1. Dugan, Atilgan & Ozlem, Bayram.

متالوژی و مواد، صنایع و کاسپین (چوکا) و یک گروه تحصیلی علوم پایه می باشد.

پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی: منظور از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی^۱ پایگاه‌هایی است که دانشگاه تهران به منظور روز آمد نگهداشتن کاربران، محققین، اساتید و دانشجویان خود اقدام به خرید آن‌ها نموده و در وب‌سایت دانشگاه نیز قابل جستجو می باشد. در این بررسی غرض پایگاه‌های اطلاعاتی مورد اشتراک کتابخانه (برای مثال Science Direct، Springer و ...) می باشد و اسامی پایگاه‌های مورد نظر در پیوست وجود دارد

دانشگاه تهران این پایگاهها را تحت عنوان "پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی" به کار برده است، لذا در این پایان‌نامه هر جا به پایگاه‌های اطلاعاتی اشاره شده است منظور پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی پژوهش حاضر می باشد.

دانشجویان تحصیلات تکمیلی:

دانشجویان پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران در مقطع تحصیلات تکمیلی شامل ده رشته کارشناسی ارشد و ده رشته دکتری تخصصی و هر رشته با گرایشهای مختلف مشغول تحصیل می باشند.

استفاده: در این پژوهش مقصود: چگونگی، میزان، ساعات و هدف استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی مورد بررسی می باشد.

دانشگاه تهران این پایگاه‌ها را تحت عنوان "پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی" به کار برده است، لذا در این پایان‌نامه هر جا به پایگاه‌های اطلاعاتی اشاره شده است منظور پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی پژوهش حاضر می باشد.

هدف پژوهش

هدف اصلی

هدف اصلی پژوهش حاضر تعیین چگونگی استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران از ۲۵ پایگاه‌های اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران می باشد.

پرسش‌های اساسی پژوهش

در این پژوهش سعی شده تا به پرسش‌های اساسی زیر

پاسخ داده شود:

۱. دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران به چه منظوری از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران استفاده می کنند؟

۲. دانشجویان مورد بررسی از کدام پایگاه و بانک‌های اطلاعاتی موجود در دانشگاه تهران استفاده بیشتری می کنند؟

۳. در چه ساعاتی از روز از پایگاه و بانک‌های اطلاعاتی موجود در سایت دانشگاه تهران استفاده می شود؟

۴. کارشناسان کتابخانه در دانشکده‌های این پردیس تا چه میزان در استفاده بهینه برای اطلاع‌رسانی و خدمات دهی به دانشجویان این مقاطع موثرند؟

۵. تجهیزات موجود در قسمت جست‌وجوی کتابخانه دانشکده‌های این پردیس تا چه میزان در استفاده بهینه برای اطلاع‌رسانی و خدمات دهی به دانشجویان این مقاطع موثرند؟

۶. دانشجویان مورد بررسی تا چه میزان به استراتژی جست‌وجو و بازیابی اطلاعات آشنایی دارند؟

۷. پایگاه‌های اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران تا چه حد پاسخگوی نیاز تحقیقاتی و آموزشی کاربران می باشد؟

۸. چه موانع و محدودیتی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی مورد پژوهش وجود دارد؟

روش پژوهش

در این پژوهش از روش توصیفی پیمایش استفاده شده است در پژوهش توصیفی پیمایش بررسی تمام افراد جامعه (سرشماری) یا معرفی از جمعیت نمونه و تعمیم نتایج به کل جامعه آماری صورت می گیرد. فرایند تحلیل داده‌های گردآوری شده اساساً شامل رمز گذاری پاسخ‌ها یا قرار دادن هر مورد در طبقه مناسب، جدول بندی داده‌ها و اجرای محاسبات آماری مقتضی است^۲. بنابراین مناسب‌ترین روش بمنظور اطلاع و آگاهی از چگونگی استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه و سایر اهداف بوده که مورد بحث قرار گرفته است.

^۲ <http://www.azadbakht.com>

^۱.Scientific Databases section

تحقیق از پرسشنامه منظم یا بسته^۲ استفاده شده است. برای سنجش پایایی پرسشنامه از روش بازآزمایی استفاده می شود (ساروخانی، ۱۳۷۲). به منظور سنجش پایایی پرسش نامه، از محاسبه "آلفای کرونباخ" که اعتبار و اعتماد علمی پرسشنامه ها می باشد، استفاده شده که میزان آن (۸۵/۷۱ درصد) حاکی از پایایی بالای پرسشنامه می باشد.

روش گردآوری داده ها

پس از توزیع سوالات به تعداد ۳۳۵ پرسش نامه در میان جامعه پژوهش، از بین آنها ۲۵۵ پرسش نامه از دانشجویان مورد پژوهش دریافت شد که تعداد آنها به تفکیک دانشکده در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی نسبی درصد پاسخگویی دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده های فنی به تفکیک دانشکده/گروه مهندسی بر حسب میزان پاسخگویی جامعه آماری را نشان می دهد، که ۹۸/۷۹ درصد دانشجویان کارشناسی ارشد و ۷۱/۸۶ درصد دانشجویان دکتری پاسخگوی سوالات پژوهش بودند و نتایج بدست آمده در این جدول نشان می دهد که در مقطع کارشناسی ارشد، دانشکده /گروه مهندسی علوم پایه با ۲۰ درصد، دانشکده/گروه مهندسی صنایع با ۱۰/۰۶ درصد، دانشکده/گروه مهندسی معدن در مقطع کارشناسی ارشد با ۱۰ درصد در پاسخگویی بالاترین میزان را به نسبت دانشجو به خود اختصاص دادند .

سنجش پایایی پرسشنامه، از محاسبه "آلفای کرونباخ" که اعتبار و اعتماد علمی پرسشنامه نشان می دهد استفاده شده که میزان آن (۸۵/۷۱) حاکی از پایایی بالای پرسشنامه می باشد.

جامعه پژوهش

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش طبق آمار معاونت آموزشی پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران ۲۵۶۱ نفر می باشد که مشخصات آن در جدول شماره ۱ آمده است. در این تحقیق هر دانشکده یا گروه مهندسی یک طبقه محسوب می شود و بدین ترتیب روش نمونه گیری، نمونه گیری تصادفی طبقه ای می باشد و با توجه به اینکه کل جامعه آماری (مادر) پژوهش حاضر ۲۵۶۱ نفر می باشد، بر اساس جدول کرجسی- مورگان برای این تعداد افراد، نمونه آماری باید ۳۳۵ نفر باشد، لذا برای تعیین طبقات به منظور نزدیک کردن جامعه نمونه، ده درصد از هر طبقه می توانست پژوهشگر را به این تعداد نزدیک نماید، لذا پس از توزیع ۳۳۵ پرسشنامه، ۲۵۵ نفر پرسشنامه را عودت دادند و بر اساس (جدول شماره ۱) جامعه نمونه آماری انتخاب گردید.

ابزار گردآوری اطلاعات روایی و پایایی

پس از طرح سؤال ها، پرسشنامه به ده نفر از متخصصان علوم کتابداری و اطلاع رسانی، تعدادی از دانشجویان تحصیلات تکمیلی، استاد راهنما و مشاور ارائه داده شد. و پس از رفع ابهامات، پرسشنامه نهایی تدوین گردید. در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات و انجام

جدول ۱: توزیع فراوانی نسبی و درصد پاسخگویی جامعه آماری مورد مطالعه به تفکیک دانشکده/گروه مهندسی

جمع		دکتری			کارشناسی ارشد			مقطع
درصد	تعداد کل حجم نمونه	درصد	حجم نمونه	تعداد کل	درصد	حجم نمونه	تعداد کل	دانشکده/گروه مهندسی
۹/۹۵	۷۰	۹/۸۳	۱۸	۱۸۳	۱۰	۵۲	۵۲۰	برق و کامپیوتر
۹/۹۸	۵۰	۱۰/۳۰	۱۰	۹۷	۹/۹۰	۴۰	۴۰۴	عمران
۹/۳۷	۱۲	۹/۵۲	۲	۲۱	۹/۳۴	۱۰	۱۰۷	نقشه برداری
۹/۹۷	۳۶	۹/۶۷	۶	۶۳	۱۰/۰۶	۳۰	۲۹۸	شیمی
۱۰/۲۹	۱۴	۱۲/۵	۲	۱۶	۱۰	۱۲	۱۲۰	معدن
۹/۸۹	۲۹	۱۰/۲۹	۷	۶۸	۹/۷۷	۲۲	۲۲۵	مکانیک
۹/۶۷	۲۴	۹/۷۵	۴	۴۱	۹/۶۶	۲۰	۲۰۷	متالوژی و مواد

^۱ structured or closed questionnaire

^۲ Stratified random sample

۲۰	۵	-	-	-	۲۰	۵	۲۵	علوم پایه
۱۰/۰۶	۱۶	-	--	۷	۱۰/۰۶	۱۵	۱۵۹	صنایع
۹۹/۱۸	۲۵۵	۷۱/۸۶	۴۹	۴۹۶	۹۸/۷۹	۲۰۶	۲۰۶۵	جمع

پیشینه پژوهش

سلاجقه (۱۳۷۷) در پژوهش خود با عنوان "بررسی نگرش کاربران مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد شبکه اینترنت و دستیابی به اطلاعات از طریق شبکه اینترنت" نشان داد که کاربران به دلایل مختلفی چون آشنایی با نظام جهانی اطلاعات، انجام تحقیقات شخصی، آشنایی با مجلات الکترونیکی و پی بردن به نتایج تحقیقات علمی و تجربیات دیگران از شبکه اینترنت استفاده می‌کنند.

تصویری قمصری (۱۳۷۸) پژوهشی در زمینه "تأثیر اینترنت بر رفتار اطلاع‌یابی و فعالیتهای پژوهشی اعضای هیأت علمی سازمان پژوهشی و صنعتی ایران" با استفاده از روش پیمایشی انجام داده است. جامعه مورد مطالعه اعضای هیأت علمی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران در مراکز تهران، شیراز و مشهد بوده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان استفاده از اینترنت در جامعه تحت بررسی پایین است. در میان خدمات و منابع اینترنت، پست الکترونیکی بیشترین کاربرد را به خود اختصاص داده است. میان رفتار اطلاع‌یابی و فعالیت‌های پژوهشی در دو گروه کاربر و غیر کاربر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

نوروزی چاکلی (۱۳۷۹) نیز تحقیقی با عنوان "رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران مراجعه‌کننده به وب از طریق تماس با شبکه جهانی اینترنت مستقر در دانشگاه تربیت مدرس" انجام داد. در این پژوهش سعی بر آن بوده است که اهداف و انواع اطلاعات مورد استفاده، روش‌ها و مجراهای دستیابی به اطلاعات، شیوه آشنایی و موانع و مشکلات پژوهشگران دانشگاه تربیت مدرس بررسی گردد. این تحقیق به روش پیمایشی انجام گرفته و یکی از نتایج تحقیق این بود که بیشتر پژوهشگران آشنایی کافی در استفاده از امکانات وب ندارند. مهمترین هدف پژوهشگران از جستجوی اطلاعات در وب جهت انجام کارهای پژوهشی و دستیابی به اطلاعاتی بوده است که در منابع چاپی و محلی یافت نمی‌شده است.

حیاتی و ستوده (۱۳۸۱) در مقاله‌ای تحت عنوان

« بررسی تأثیر استفاده از منابع الکترونیکی اطلاعات بر فعالیتهای پژوهشی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز با تأکید بر شبکه اینترنت و دیسک‌های نوری » کوشید تا به روش پیمایشی و با استفاده از آزمون‌های توصیفی و استنباطی، عوامل پیش‌گفته را در نزد اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و علوم پزشکی شیراز بررسی کند. یافته‌ها نشانگر آن است که در استفاده از این دو رسانه، عواملی چون جنسیت، درجه علمی و مرتبه دانشگاهی، میزان آشنایی با رایانه و نیز آموزش استفاده از این منابع دخالت دارند. موانع موجود سر راه استفاده از این منابع به دو دسته عوامل فردی و عوامل ناشی از نظام اطلاعاتی، مربوط می‌شود. مشکلات فردی شامل مسأله عدم آشنایی غیر کاربران و نیاز به آموزش بیشتر در بین کاربران و نیز مسأله کمبود وقت در هر دو گروه می‌باشد. مسائل مربوط به نظام عبارتند از: عدم دسترسی آسان، هزینه و محدودیت‌های فنی و امکاناتی.

اسدی (۱۳۸۲) پژوهشی با عنوان "مطالعه تأثیر استفاده از اینترنت بر رفتار اطلاع‌یابی پژوهشی اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف دانشگاه تهران (با تأکید بر سه شاخه علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی)" انجام داد. در این پژوهش از روش پیمایشی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف (علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی) دانشگاه تهران است.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اختلاف قابل ملاحظه‌ای در میان اعضای هیأت علمی در سه شاخه از لحاظ توانایی در استفاده از منابع اینترنتی وجود داشت، به طوری که بیشترین تعداد آنها در شاخه علوم پایه خود را بالاتر از متوسط ارزیابی کرده‌اند. از لحاظ استفاده از ابزارها و منابع اینترنت اختلاف قابل ملاحظه‌ای مشاهده نشد. اما در میزان استفاده از ابزارها و منابع اینترنت در سه شاخه تفاوت معنی‌داری مشاهده شد به طوری که در

تایید شده بود، در بین ۱۲۳ نفر از اعضای نمونه توزیع و تکمیل شد. حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول کوکران تعیین شد و انتخاب از بین افراد جامعه نیز با روش تصادفی به نسبت جمعیت اعضای هیات علمی هر دانشکده (تصادفی طبقه ای) صورت گرفت.

نتایج این پژوهش نشان داد که پایگاه اطلاعاتی Science Direct بیشتر از سایر پایگاه ها مورد استفاده قرار می گیرد و کمترین میزان استفاده نیز مربوط به پایگاه Willey است. همچنین کمترین میزان رضایت از ویژگی های پایگاه ها، مربوط به تعداد و تنوع پایگاه ها و بالاترین سطح رضایت مربوط به دقت بازیابی از پایگاه ها می شد. نتایج آزمون فرضیه های پژوهش نیز به این صورت بود که بین میزان استفاده از پایگاهها و ساعات تدریس اعضای هیات علمی رابطه معکوسی وجود دارد ولی در بین اعضای هیات علمی با رتبه های علمی مختلف از لحاظ میزان استفاده تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

در تحقیقاتی که توسط **تنوپیر و رید**^۲ (۲۰۰۰) و **بلسیک و وایبرلی**^۳ (۲۰۰۱) صورت گرفته است، نتایج تحقیق آنها براین نکته تأکید شده است که در استفاده از پایگاه اطلاعاتی و مجلات در مؤسسات، تغییرات مقطعی نیاز می باشد و اوج استفاده بر اساس روز، ماه و تغییرات جمعی در طول زمان نشان داده شده است.

ام گا بازی و همکاران^۴ (۲۰۰۰) به بررسی میزان استفاده از مجلات الکترونیکی در دانشگاه ناتل^۵ و زولوند^۶ می پردازد. در این مقاله نویسندگان می کوشند تا سطح استفاده از مجلات الکترونیکی در دانشگاه های نامبرده را نشان دهند. جامعه پژوهش آنان را اعضای هیات علمی، کارکنان کتابخانه و دانشجویان تحصیلات تکمیلی تشکیل می دهند. یافته های آنان حاکی از آن است که سطح استفاده از مجلات الکترونیکی در دو دانشگاه پایین است. تفاوت اندکی در استفاده از مجلات الکترونیکی در رشته های مختلف علوم وجود دارد. یافته ها نشانگر این واقعیت است که کمبود منابع مناسب و تسهیلات الکترونیکی به ویژه در دانشگاه زولوند، اطلاع رسانی

شاخه علوم انسانی و علوم پایه پست الکترونیکی، موتور جستجوی وب، مرورگر وب، پایگاه اطلاعاتی، فهرست پستی و یوزنت از جمله ابزارهایی بودند که از بالاترین میزان استفاده برخوردار بودند. بین سن، آخرین مدرک و مرتبه علمی رابطه معنی داری با میزان استفاده مشاهده نشد. اما بین جنسیت و میزان استفاده رابطه معنی داری وجود داشت. بین سابقه خدمت و میزان استفاده رابطه معنی داری وجود داشت. تفاوت معنی داری در میزان تأثیر اینترنت بر فرآیند پژوهش در سه شاخه مشاهده شد. چنانچه آنان معتقدند که مرحله گردآوری اطلاعات، بیشترین تأثیر را از اینترنت گرفته است.

جوکار و ذوالفعلی نژاد (۱۳۸۳) به بررسی «مشکلات و نقاط ضعف شبکه رزنت از دیدگاه کاربران دانشگاه شهید باهنر کرمان» پرداختند. نتایج تحقیق نشان می دهد که نگرش کاربران در مورد شبکه رزنت مثبت می باشد. اما دستیابی به اطلاعات از طریق این شبکه را منفی ارزیابی می کند. آنها چنین نتیجه می گیرند که پاسخگویان از شبکه رزنت به دلایلی نظیر دسترسی به جدیدترین تحقیقات و منابع اطلاعاتی، انجام تحقیقات علمی و پژوهشی و استفاده از پایگاه های اطلاعاتی تخصصی نشریات الکترونیکی استفاده می کنند.

در میان پایگاه های موجود در شبکه رزنت^۱، پایگاه های فول تکست/ فول ایمج^۲ و پایگاه اطلاعاتی نشریات الکترونیکی بیش از سایر پایگاه های موجود مورد استفاده قرار گرفته اند.

سلمانی ندوشن، (۱۳۸۶) به "بررسی میزان، مطلوبیت و عوامل موثر بر استفاده از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته توسط اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۸۶-۱۳۸۵" پرداخت. این پژوهش با هدف بررسی میزان استفاده، سطح رضایت و عوامل موثر بر استفاده اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته، در سال تحصیلی ۱۳۸۶-۱۳۸۵ به انجام رسیده است. گردآوری داده ها با پرسشنامه صورت گرفت و پرسشنامه ای که روایی آن با انجام آزمایشی (Pilot Study) روی گروه بیست نفره از اعضای هیات علمی و پایایی آن با فرمول آلفای کرونباخ

² Tenopir & Read

³ Bleicic & Veyberly

⁴ Emka Bazi

⁵ Natel

⁶ Zolunde

1. Rose Net

2. Full Text/Full Image

اطلاعاتی و خدمات کتابخانه ای مبتنی بر وب انجام شده است. اما شمار تحقیقاتی که به بررسی استفاده از مجلات الکترونیکی پرداخته اند در مقایسه کمتر بوده است (دیویس و سولا^۸، ۲۰۰۳). از تازه ترین تحقیقاتی که در زمینه ارزیابی استفاده از خدمات اینترنتی انجام شده تحقیقی است که دیویس در سال ۲۰۰۳ منتشر ساخته است. وی در این مقاله به بررسی چگونگی بارگذاری مقالات مجلات شیمی در دانشگاه کرنل پرداخته و به نتایجی در مورد رفتار اطلاع یابی کاربران (در سطح آی. پی.) دست یافته است (دیویس و سولا، ۲۰۰۳).

در تحقیق دیگری که وی به روش تحلیل فایل گزارش منتشر ساخته است، با مطالعه نشانی ها و مسیرهایی که کاربران برای اتصال به مجلات الکترونیکی طی می کنند رفتار اطلاع یابی شیمیدان ها را مورد مطالعه قرار می دهد (دیویس، ۲۰۰۳). وی پیش تر الگوهای استفاده را در سطح کنسرسیوم مطالعه کرده و تحلیل موضوعی مجلات را کانون بررسی خود قرار داده بود (دیویس و سولا، ۲۰۰۳).

تنوپیر و همکاران^۹ (۲۰۰۴) به بررسی میزان استفاده از مجلات چاپی و الکترونیکی در میان اعضای هیأت علمی دانشگاه تنسی^{۱۰} و مقایسه آن با سایر متخصصان در رشته های دیگر علوم می پردازد. نتایج حاکی از آن است که اعضای هیأت علمی پزشکی بیش از دیگر اعضای هیأت علمی مطالعه می کنند و بیشترین هدف مطالعاتی آنها، انجام پژوهش های علمی است. مقالات جدید، بیشترین مواد مطالعات این گروه را تشکیل می دهد. این گروه همچنان استفاده از مجلات چاپی را ادامه می دهند و ۷۰ درصد از خواندنی های آنها را مقالات مجلات چاپی تشکیل می دهد.

آتیلگان و بایرام^{۱۱} (۲۰۰۶) در پژوهشی که تحت عنوان « بررسی میزان استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه آنکارای ترکیه از کتابخانه رقومی » انجام دادند به این نتیجه رسیدند که اکثر اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی موجود در دانشگاه آنکارا مطلع بوده و اقدام به

الکترونیکی را مختل می نماید، این تسهیلات می تواند شامل کلاس های آموزشی با ابزارهای الکترونیکی کافی و یک شخص باشد.

در بررسی که توسط **زنگ^۱ (۲۰۰۱)** در باره " استفاده علمی از منابع الکترونیکی مبتنی بر اینترنت " انجام شد، عوامل موثر بر استفاده ی محققان از اینترنت را دسترس پذیری، رضایت، دانش خاص و مهارت های فنی، رشته های علمی، تفاوت های فردی، پذیرش شبکه و هنجارهای اجتماعی بیان می کند.

در تحقیق **کی^۲ و همکارانش (۲۰۰۲)** نظام مجلات الکترونیکی ساینس دایرکت آن سایت، (الزویر)^۳ در تایوان را مورد بررسی قرار دادند. نویسندگان در این مقاله علاوه بر بررسی میزان استفاده از این نظام، به مطالعه رفتار بارگذاری و جستجوی اطلاعات نزد کاربران پرداخته اند. نیکلاس ناشر انگلیسی امرالد^۴ را منتشر کرده اند آنها آماری مانند درصدهای بارگذاری، اولویت ها به لحاظ قالب^۵ و زمان بارگذاری مقالات را گرد آورده اند.

مون پولی^۶ دیگران (۲۰۰۲) پژوهشی درباره میزان استفاده از مجلات الکترونیکی در دانشگاه پاتراس^۷ در یونان تعداد دفعات استفاده مراجعان کتابخانه، شامل اعضای هیأت علمی، را بر اساس مشخصات جمعیت شناختی آنان مورد بررسی قرار داد. سن، جنسیت و مرتبه دانشگاهی در این تحقیق مد نظر قرار گرفته بود. خدمات مجلات الکترونیکی در همه سنین مورد استفاده قرار گرفته بود، هر چند اکثر استفاده در رده های سنی زیر ۳۵ سال گزارش داده شده بود، لکن این امر نیز به دلیل نسبت بالای دانشجویانی بود که اقدام به تکمیل پرسشنامه نموده بودند. به طور نسبی، مردان بیش از زنان از خدمات روزانه، هفتگی، یا ماهیانه استفاده کرده بودند. این پژوهش همچنین دلایل استفاده از منابع الکترونیکی را نیز مورد بررسی قرار داده است.

تحقیقات بسیاری در زمینه ارزیابی استفاده از خدمات اینترنتی از جمله سایت های وب و نیز پایگاههای

¹ Zeng

² Ke

³ Elsevier

⁴ Emerald

⁵ Format

⁶ Monpoli

⁷ University of Patras

⁸ Davis & Solla

⁹ Tenopir & Read

¹⁰ University of Tensi

¹¹ Atlikan & Bairam

تازه ترین تحقیق در سال (۲۰۰۶) در دانشگاه آنکارا پراستفاده ترین پایگاه های اطلاعاتی پیوسته به ترتیب عبارتند از ISI، Ebsco و Science Direct. می باشد (آتیلگان و بایرام، ۲۰۰۶).

تفاوت پژوهش مورد بحث با تحقیق های انجام شده فوق در این خواهد شد که، چگونگی استفاده از پایگاه های اطلاعاتی دانشگاه تهران، اوقات استفاده، میزان پاسخگویی پایگاه های مورد مطالعه و سایر موارد ذکر شده، در اهداف پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد.

یافته های پژوهش

پس از استخراج داده ها، داده های جمع آوری شده، بطور جداگانه به تفکیک رشته های تحصیلی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در جداول خام قرار گرفتند و برای هر یک از پاسخ های داده شده به سوالات، جداول و نمودارهای توزیع فراوانی تهیه شده است و بر حسب مورد از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۱.۰۰ ویندوز استفاده گردید نتایج حاصله از پرسش های اساسی پژوهش در جداول ذیل آمده است:

پاسخ به سوالات اساسی پژوهش

به منظور استفاده جامعه مورد پژوهش از پایگاه اطلاع رسانی تخصصی، پاسخ پرسش اول پژوهش را نشان می دهد.

استفاده از این نوع منابع می نمودند. یافته های پژوهش آنان نشان داد که پر استفاده ترین پایگاه های اطلاعاتی پیوسته به ترتیب عبارتند از ISI، Ebsco و Science Direct. همچنین مهمترین هدف استفاده اساتید از پایگاه های اطلاعاتی همانا انجام پژوهش (انتشار آثار علمی) بوده و مهم ترین دلایل عدم استفاده از پایگاه های اطلاعاتی عبارتند از «عدم آگاهی از نحوه استفاده» و «رفع نیازهای اطلاعاتی خود از طریق سایر منابع».

بطور کلی بررسی پیشینه ها مبین آن است که موضوعات مورد بررسی به ترتیب به سمت بررسی وضعیت پایگاه ها، عوامل موثر بر استفاده و سپس بررسی مشکلات استفاده از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته بوده است و یافته ها نشان می دهد که در حال حاضر منابع الکترونیکی مناسب برای محققین دانشگاه ها وجود ندارد، عدم وجود منابع مناسب و تسهیلات الکترونیکی در مراکز علمی مشهود می باشد و کلاسهای آموزشی برای کاربران مورد نیاز می باشد ولی اکثر اعضای هیئت علمی از منابع اطلاعاتی موجود در دانشگاه ها مطلع بوده و اقدام به استفاده از این نوع منابع می نمایند. مهمترین هدف پژوهشگران از جستجوی اطلاعات در وب و پایگاه های اطلاعاتی، جهت انجام کارهای پژوهشی و دستیابی به اطلاعات بوده است. نتایج تحقیق در سال ۲۰۰۴ دریکی از دانشگاهها ی خارجی حاکی از آن است که اعضای هیأت علمی پزشکی بیش از دیگر اعضای هیأت علمی مطالعه می کنند و بیشترین هدف مطالعاتی آنها، انجام پژوهش های علمی است. در

جدول ۲: توزیع فراوانی و درصد منظور یا هدف استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی از پایگاه های مورد پژوهش به تفکیک مقطع تحصیلی.

دکتری		کارشناسی ارشد		منظور استفاده از پایگاه اطلاعاتی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۲۵/۶۶	۱۲	۲۵/۲۴	۵۲	نوشتن پایان نامه
۹/۰۸	۴	۱۲/۶۲	۲۶	ISI بررسی مقالات ارزشیابی شده در
۸/۵۸	۴	۱۶/۸۱	۳۴	انجام تکالیف درسی
۱۲/۶۳	۶	۱۲/۴۰	۲۵	پاسخ به سئوالات علمی
۲۱/۰۴	۱۰	۱۸/۳۴	۳۸	تدوین مقالات علمی
۹/۸۱	۴	۴/۷۶	۱۰	ISI میزان ارجاعات به مقالات
۱۲/۰۵	۶	۶/۷۸	۱۳	گرفتن اطلاعات و اخبار جدید
۶/۰۱	۳	۱/۳۸	۲	سایر موارد
۹۸/۸۹	۴۹	۹۸/۳۸	۲۰۶	کل

در استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران، به ترتیب: نوشتن پایان‌نامه (۲۳) درصد، تدوین مقالات علمی (۱۹/۵۳) درصد می‌باشد و سایر موارد در اهمیت پایین تری قرار دارد. در پاسخ به سوال دوم پژوهش (جدول ۳) به تفکیک مقاطع تحصیلی و (نمودار ۱) میانگین کلی میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران از پایگاه‌های اطلاعاتی مورد پژوهش را نشان می‌دهد.

در پاسخ به پرسش اول، جدول شماره ۲ نشان می‌دهد منظور و هدف دانشجویان در استفاده از پایگاه‌های مورد پژوهش در مقطع کارشناسی ارشد: بیشتر برای نوشتن پایان‌نامه به میزان (۲۵/۲۴) درصد، تدوین مقالات علمی (۱۸/۳۴) درصد و انجام تکالیف درسی (۱۶/۸۱) درصد بیان نمودند، دو اولویت اول دانشجویان مقطع دکتری نیز به همین منظور بوده است. براساس نتایج بدست آمده از این تحقیق، میانگین کلی مهم‌ترین منظور دانشجویان تحصیلات تکمیلی

جدول ۳: توزیع فراوانی میانگین کل میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی به تفکیک مقطع تحصیلی

میانگین کلی درصد استفاده ی دانشجویان				پایگاه‌های اطلاعاتی
دکتری		کارشناسی ارشد		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۸۸/۸۸	۴۳	۷۱/۰۱	۱۴۶	Elsevier Science
۳۰/۴۷	۱۵	۱۲/۵۲	۲۵	John Wiley
۱۲/۵۳	۶	۸/۱۶	۱۷	Academic Search Premier EBSCO
۱۷/۴۸	۸	۱۵/۰۸	۳۱	Engineering Village (EI Compendia
۱۷/۱۴	۸	۳/۹۶	۸	American Institute of Physics
۱۰	۵	۳/۴۰	۷	(ACS) American Chemical Society
۳/۳۲	۲	۷/۹۲	۱۶	(ACM) Association for Computing Machinery
۲۸/۵۶	۱۴	۶/۷۰	۱۴	(ASME) American Society of Mechanical Angers
۱۴	۷	۱۲/۳۳	۲۵	(ASCE) American Society of Civil Engineers
-	-	-	-	CAB International
۶۳/۴۴	۳۱	۰/۸۳	۲	Prouquest
۴۵/۳۹	۲۲	۲۰/۰۱	۴۱	Scopus
۵۹/۸۲	۲۹	۴۵/۵۵	۹۳	Springer
۵/۷۰	۳	۲/۹۶	۶	Daneshyar network
۶۵/۳۲	۳۲	۲۴/۰۴	۴۹	ISI Journal Citation Reports
۵۶/۶۶	۲۷	۹/۲۳	۱۹	ISI Web of Knowledge
۱۱/۴۲	۵	۰/۲۷	۱	CRC ENG net BASE
۳۹/۳۴	۱۹	۱۰/۷۹	۲۲	Taylor & Francis
۵/۷۱	۳	۱/۸۳	۴	standards Tech street
۴/۴۴	۲	۵/۲۷	۱۱	Computer Source
۱۱/۴۲	۵	۱۰/۵۱	۲۱	Magi ran.Com
۳۰/۴۷	۱۵	۱۸/۲۰	۳۷	IEEE
۶/۶۶	۳	۲/۵۲	۵	Gale
۳/۳۲	۲	۶/۸۲	۱۴	Patent and Trademark Office
۱۷/۱۴	۸	۹/۱۲	۱۸	www.scirus.com

استفاده بیشتری می کنند و سایر پایگاه ها در مرتبه پایین تری قرار دارند.

همچنین نتایج بدست آمده حاکی از آن است که در میزان استفاده از پایگاه های اطلاعاتی دانشگاه تهران میان این دو مقاطع فوق تفاوت قابل ملاحظه ای وجود دارد. در پاسخ به ساعت استفاده از پایگاه ها و بانک اطلاعاتی موجود در سایت دانشگاه تهران، (جدول ۴) به تفکیک مقاطع تحصیلی آمده است:

در پاسخ به این پرسش، نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل جداول دانشکده ها، جدول ۳ بدست آمده، که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد به ترتیب از پایگاههای Elsevier Science: با میانگین (۷۱/۰۱) درصد، [ISI Journal Citation Reports](#) Springer (۴۵/۵۵) درصد، [ISI Journal Citation Reports](#) (۲۴/۰۴)، بیشترین استفاده می کنند. طبق نتایج این جدول، دانشجویان مقطع دکتری به ترتیب از پایگاههای: Elsevier Science (۸۸/۸۸) درصد، [ISI Journal Citation Reports](#) (۶۵/۳۲) درصد

جدول ۴: توزیع فراوانی و درصد ساعات استفاده از پایگاههای اطلاعاتی دانشگاه تهران توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران به تفکیک مقطع تحصیلی

پاسخ گزینه		کارشناسی ارشد		دکتری	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
از ساعت ۸ الی ۱۰	۲۰	۹/۷۰	۵	۱۲/۲۴	
از ساعت ۱۰ الی ۱۲	۶۱	۲۹/۶۱	۱۲	۲۴/۴۸	
از ساعت ۱۲ الی ۱۴	۳۶	۱۷/۴۷	۱۳	۲۶/۵۳	
بعد از ساعت اداری	۸۹	۴۳/۲۰	۱۸	۳۷/۱۹	
کل	۲۰۶	۹۹/۹۸	۴۹	۹۹/۹۸	

پژوهش، بیشترین استفاده بعد از ساعت اداری بمیزان (۳۹/۲۲) درصد و کم ترین استفاده از ساعت ۸ الی ۱۰ به میزان (۹/۵۳) درصد بیان می کنند.

نمودار شماره ۲ میانگین کلی میزان تاثیر کارشناسان کتابخانه در دانشکده های این پردیس بمنظور استفاده بهینه برای اطلاع رسانی و سرویس دهی به دانشجویان مورد پژوهش را نشان می دهد

در رابطه با تجهیزات موجود در قسمت جست و جوی کتابخانه دانشکده های این پردیس و تاثیر آنها در استفاده بهینه برای اطلاع رسانی و سرویس دهی به دانشجویان مورد پژوهش، جدول شماره ۵ آمده است.

چنانچه از جدول ۴ استنباط می شود که دانشجویان کارشناسی ارشد بیشترین استفاده را بعد از ساعت اداری با (۴۳/۲۰) درصد و کمترین استفاده را، از ساعت ۸ الی ۱۰ با (۹/۷۰) درصد داشته اند و دانشجویان مقطع دکتری نیز بیشترین استفاده را بعد از ساعت اداری با (۳۷/۱۹) درصد و کمترین استفاده را، از ساعت ۸ الی ۱۰ با (۱۲/۲۴) درصد داشته اند، و در این مقایسه در ساعت های ذکر شده بین این دو مقطع تفاوت چندانی وجود ندارد.

نتایج تحلیل داده ها نشان داد که میانگین کلی درصد فراوانی نسبی ساعات استفاده از پایگاه ها و بانک اطلاعاتی موجود در سایت دانشگاه تهران توسط جامعه مورد

جدول ۵: توزیع فراوانی و درصد میزان تاثیر تجهیزات کتابخانه ی پردیس دانشکده های فنی دراستفاده بهینه برای اطلاع رسانی و

سرویس دهی به دانشجویان مورد بررسی به تفکیک مقطع تحصیلی

پاسخ گزینه		کارشناسی ارشد		دکتری	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
خیلی زیاد	۸	۳/۸۰	۲	۳/۳۳	
زیاد	۳۴	۱۶/۴۲	۷	۱۳/۶۳	
متوسط	۷۸	۳۷/۶۲	۹	۱۸/۷۰	
کم	۴۱	۱۹/۹۳	۱۱	۲۴/۴۰	
خیلی کم	۴۰	۱۹/۵۵	۲۰	۳۹/۹۰	
کل	۲۰۶	۱۰۰	۴۹	۹۹/۹۶	

رسانی و سرویس دهی به دانشجویان و کاربران کتابخانه می‌باشد، همچنین با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق بیش از ۴۶ درصد از دانشجویان مورد بررسی، میانگین کلی میزان تاثیر تجهیزات موجود در قسمت جستجوی کتابخانه‌ها را «خیلی زیاد، زیاد و متوسط» ارزیابی نمودند. در مورد میزان آشنایی دانشجویان به استراتژی‌های جستجو و بازیابی اطلاعات (جدول ۶) به تفکیک مقطع تحصیلی توزیع درصد فراوانی نسبی و میزان آشنایی دانشجویان مورد بررسی به استراتژی جست و جو و بازیابی اطلاعات نشان می‌دهد.

یافته‌های جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد بترتیب: بیش از (۳۷) درصد گزینه «متوسط»، حدود (۲۰) درصد گزینه «خیلی زیاد و زیاد» و بیش از (۴۰) درصد گزینه «کم و خیلی کم» را ارزیابی نمودند. در حالی که در پاسخ به این پرسش، دانشجویان مقطع دکتری به ترتیب بیش از (۶۵) درصد گزینه «کم و خیلی کم»، بیش از (۱۸) درصد گزینه «متوسط» و نزدیک به (۱۷) درصد گزینه «خیلی زیاد و زیاد» را ارزیابی نمودند. تجهیزات کتابخانه از ارکان و ابزارهای مهم برای اطلاع

جدول ۶: توزیع فراوانی و درصد میزان آشنایی دانشجویان مورد بررسی به استراتژی جست و جو و بازیابی اطلاعات به تفکیک مقطع تحصیلی

دکتری		کارشناسی ارشد		پاسخ گزینه‌ها
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۵/۷۱	۳	۲/۰۵	۵	کاملاً موافقم
۱۶/۱۵	۸	۳۲/۵۹	۶۷	موافقم
۸/۵۷	۴	۱۹/۸۴	۴۱	نظری ندارم
۳۰/۵۷	۱۵	۱۶/۲۷	۳۴	مخالفم
۱۵/۳۹	۸	۱۷/۴۸	۳۶	کاملاً مخالفم
۲۳/۳۹	۱۱	۱۰/۹۶	۲۳	بی‌پاسخ
۹۹/۷۸	۴۹	۹۹/۱۹	۲۰۶	کل

«کاملاً موافقم» و ۱۶/۱۵ درصد «موافقم» و (۴۵) درصد گزینه «کاملاً مخالفم و مخالفم»، را بیان کردند. در رابطه با میزان پاسخگو بودن پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران به نیاز تحقیقاتی و آموزشی کاربران جدول شماره ۷ آمده است.

یافته‌های جدول شماره ۶ عدم آگاهی کامل به کاوش و بازیابی اطلاعات در پایگاه‌های اطلاعاتی را به وضوح بیان می‌کند بطوری که تنها حدود ۲ درصد از دانشجویان کارشناسی ارشد «کاملاً موافقم» و ۳۲ درصد «موافقم» بیش از (۳۳) درصد گزینه «کاملاً مخالفم و مخالفم» را انتخاب نمودند و دانشجویان دکتری نیز ۵/۷۱ درصد

جدول ۷: درصد فراوانی و درصد میزان پاسخگویی پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران به نیاز تحقیقاتی و آموزشی کاربران به تفکیک مقطع تحصیلی

دکتری		کارشناسی ارشد		پاسخ گزینه
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۲/۲۲	۶	۲۲/۳۳	۴۶	خیلی زیاد
۱۵/۰۴	۷	۳۷/۸۶	۷۸	زیاد
۲۸/۳۴	۱۴	۲۴/۷۵	۵۱	متوسط
۳۶/۷۳	۱۸	۱۰/۰۴	۲۰	کم
۷/۱۹	۴	۵/۳۳	۱۱	خیلی کم
۹۵/۵۲	۴۹	۱۰۰	۲۰۶	کل

مخالفم» و (۴/۳۴) درصد گزینه «بی پاسخ» را بیان نمودند.

وقت گیر بودن کاوش: (۴/۳۴) درصد گزینه «کاملاً» موافقم»، (۲۱/۷۳) درصد گزینه «موافقم»، (۲۶/۰۸) درصد گزینه «نظری ندارم»، (۲۶/۰۸) درصد گزینه «مخالفم»، (۱۷/۳۹) درصد گزینه «کاملاً مخالفم» و (۴/۳۴) درصد گزینه «بی پاسخ» را جواب دادند.

کند بودن سرعت اینترنت دانشگاه: نیز (۳۴/۷۳) درصد گزینه «کاملاً موافقم»، (۳۰/۴۳) درصد گزینه «موافقم»، (۸/۶۹) درصد گزینه «نظری ندارم»، (۱۳/۰۴) درصد گزینه «مخالفم»، (۸/۶۹) درصد گزینه «کاملاً مخالفم» و (۴/۳۴) درصد گزینه «بی پاسخ» را بیان نمودند.

شلوغ بودن سایت دانشکده: آخرین گزینه بوده است که اکثریت ۶۰/۵۵ درصد گزینه «کاملاً موافقم» و «موافقم» را انتخاب کرده اند.

نتیجه گیری و خلاصه

خلاصه نتایج بدست آمده از تجزیه تحلیل پژوهش حاضر بشرح زیر می باشد:

از انواع اطلاعات موجود در پایگاه اطلاع رسانی تخصصی موجود در سایت دانشگاه تهران استفاده های گوناگونی می شود و طبق داده های بدست آمده از پاسخ نامه می توان نتیجه گرفت مهم ترین اهداف کاربران (دانشجویان تحصیلات تکمیلی) در استفاده از آنها، بیشتر بمنظور نوشتن پایان نامه و تدوین مقالات علمی به کاوش در پایگاه های اطلاعاتی می پردازند و سایر گزینه از اهمیت چندانی برخوردار نمی باشند و یا از درجه پایین تری برخوردار می باشند. این نتایج با نتایج پژوهش نوروزی چاکلی (۱۳۷۹) هم خوانی دارد.

به منظور تعیین میزان استفاده از پایگاه اطلاع رسانی توسط جامعه مورد پژوهش نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل جدول (۴) و (نمودار ۱) نشان می دهد، که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد بیشترین استفاده به ترتیب از پایگاه Elsevier Science و Springer می کنند و از پایگاه های دیگر استفاده کمتری می شود.

دانشجویان مقطع دکتری به ترتیب از پایگاههای: Elsevier Science و ISI Journal Citation

یافته های جدول شماره ۷ نشان می دهد، دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد به ترتیب نزدیک به (۳۸) درصد گزینه «زیاد»، حدود (۲۴) درصد گزینه «متوسط»، را پاسخ دادند در صورتی که دانشجویان مقطع دکتری به ترتیب نزدیک به (۳۶) درصد گزینه «کم»، بیش از (۲۸) درصد گزینه «متوسط» پاسخ داده اند.

سؤال هشتم موانع و محدودیتی در استفاده از این پایگاه اطلاع رسانی وجود دارد یا علت عدم استفاده از پایگاه اطلاع رسانی تخصصی دانشگاه تهران را بیان می کند.

بطور کل دانشجویان مورد بررسی مهم ترین موانع در استفاده از پایگاه اطلاع رسانی دانشگاه تهران را به بطور میانگین به ترتیب: کند بودن سرعت اینترنت برای کاوش اطلاعات، نداشتن اطلاعات کامل از محتویات آن، پاسخگو نبودن به نیاز های اطلاعاتی مورد نیاز و عدم اطلاع رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی بیان نمودند.

نداشتن آشنایی کافی به زبان انگلیسی و مسلط نبودن به آن: در این پرسش (۵۶/۵۲) درصد گزینه «کاملاً مخالفم» (۱۳/۰۴) درصد به تفکیک گزینه «موافقم و نظری ندارم»، (۸/۶۹) درصد گزینه «مخالفم و بی پاسخ» را انتخاب نمودند و هیچ کدام پرسش شدگان گزینه «کاملاً موافقم» را پاسخ ندادند.

عدم اطلاع رسانی قبلی از وجود پایگاه اطلاعات علمی: مجموعاً (۲۶/۰۸) درصد گزینه «کاملاً موافقم و موافقم»، (۲۱/۷۳) درصد گزینه «مخالفم» (۱۳/۰۴) درصد گزینه «نظری ندارم»، (۴/۳۴) درصد گزینه «کاملاً مخالفم» و (۸/۶۹) درصد گزینه «بی پاسخ» را بیان نمودند.

عدم آشنایی کافی به کاوش در پایگاه اطلاع رسانی تخصصی: (۴/۳۴) درصد گزینه «کاملاً موافقم»، (۲۶/۰۸) درصد گزینه «موافقم»، (۱۷/۳۹) درصد «نظری ندارم»، (۳۹/۱۳) درصد گزینه «مخالفم»، (۱۳/۰۴) درصد گزینه «کاملاً مخالفم» و هیچ کدام از پاسخ دهندگان گزینه «بی پاسخ» را برنگزیدند.

نداشتن اطلاعات کامل از محتویات پایگاه: (۴/۳۴) درصد گزینه «کاملاً موافقم»، (۵۲/۱۷) درصد گزینه «موافقم»، (۲۶/۰۸) درصد گزینه «نظری ندارم»، (۸/۶۹) درصد گزینه «مخالفم»، (۴/۳۴) درصد گزینه «کاملاً

کاربران کتابخانه برای استفاده بهینه از مجموعه کتابخانه و پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران می‌باشد یاری می‌جویند، فقط بیش از (۱۰) درصد در پاسخ این سوال گزینه «زیاد» را انتخاب کردند و (۳۸) درصد گزینه «متوسط» را پاسخ دادند.

- دانشجویان مورد بررسی در ارتباط با تاثیر تجهیزات کتابخانه اظهار نمودند تجهیزات موجود در قسمت جستجوی کتابخانه نقش مهمی برای اطلاع‌رسانی دارد که بطور میانگین در حدود بیش از (۴۶) درصد به مقیاس «خیلی زیاد، زیاد و متوسط» به نقش تاثیر تجهیزات کتابخانه پاسخ دادند و نتایج تحقیق بیانگر اهمیت موضوع تاثیر تجهیزات کتابخانه در امر اطلاع‌رسانی و سرویس دهی به دانشجویان این مقاطع می‌باشد.

- عدم آشنایی کافی به استراتژی جستجو و یا کاوش در بازیابی اطلاعات، مهم‌ترین مشکل دانشجویان مورد پژوهش می‌باشد، بطوری که دانشجویان مورد پژوهش، در این مورد بیش از (۲۸) درصد گزینه «کاملاً موافقم و موافقم» پاسخ دادند که این آمار نکته قابل توجهی می‌باشد.

بنابراین مسئله آموزش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و بازیابی اطلاعات، می‌بایست یکی از برنامه‌های راهبردی دانشگاه باشد.

- یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران بطور میانگین به میزان (۵۴) درصد «خیلی زیاد و زیاد» پاسخگوی نیاز تحقیقاتی و آموزشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران می‌باشد.

بطور کلی پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران در حد نسبتاً خوبی پاسخگوی نیاز تحقیقاتی و آموزشی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد می‌باشد در حالی که این پایگاه در حد نسبتاً پایینی پاسخگوی نیازهای تحقیقاتی و آموزشی دانشجویان مقطع دکتری می‌باشد.

- دانشجویان مورد بررسی مهم‌ترین موانع در استفاده از این پایگاه اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران را به ترتیب: کند بودن سرعت اینترنت برای کاوش اطلاعات، نداشتن اطلاعات کامل از محتویات آن، پاسخگو نبودن به نیازهای اطلاعاتی مورد نیاز و عدم اطلاع‌رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی و شلوغ بودن سایت دانشکده

Reports، استفاده می‌کنند و سایر پایگاه‌ها در مرتبه پایین تری قرار دارند.

میانگین بیشترین استفاده از ۲۵ پایگاه‌های اطلاعات علمی دانشگاه تهران توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران، به ترتیب Elsevier (۷۹/۹۵) درصد، Springer (۵۲/۶۸) درصد، ISI Journal Citation Report (۴۴/۶۸) درصد، ISI Web of Knowledge (۳۲/۹۴) درصد، Scopus (۳۲/۷) درصد، Taylor & Francis (۲۵/۰۶) درصد، John Wiley (۲۱/۴۹) درصد، IEEE (۲۴/۳۳) درصد، Prouquest (۱۳/۳۲) درصد، (ASME) (۱۷/۶۳) درصد و (ASCE) (۱۳/۱۶) درصد می‌باشد و کمترین استفاده توسط دانشجویان این مقاطع از پایگاه‌های مورد پژوهش به ترتیب از پایگاه: Gale، CABI و سایر پایگاه‌های ذکر نشده در متن فوق می‌باشد.

این نتایج با نتایج پژوهش آتلیگان و بایرام (۲۰۰۶) که پر استفاده‌ترین پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته به ترتیب عبارتند از ISI، Ebsco، Science Direct و می‌باشد و نتایج تحقیق سلمانی ندوشن، (۱۳۸۶)، که نشان داد پایگاه اطلاعاتی Science Direct بیشتر از سایر پایگاه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که با نتایج این تحقیق که بیشترین استفاده نیز در بین ۲۵ پایگاه اطلاعاتی Elsevier یا Science Direct (۷۹/۹۵) درصد می‌باشد مطابقت دارد و کمترین میزان استفاده نیز مربوط به پایگاه Willey است، هم خوانی ندارد.

- در ارتباط با ساعت استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران، نتایج تحقیق نشان داد که بعد از ساعت اداری به لحاظ میزان درخواست‌ها، پر ترافیک‌ترین ساعت استفاده و از ساعت ۸ الی ۱۰ کم ترافیک‌ترین ساعت استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی دانشگاه تهران می‌باشد.

نکته قابل توجه اینکه که در مصاحبه حضوری با جامعه مورد پژوهش با توجه به اینکه بیشتر کاربران بعد از ساعت اداری از پایگاه‌های اطلاعاتی دانشگاه تهران استفاده می‌کنند، از سرعت پایین اینترنت برای امور تحقیقاتی خود ناراضی بودند.

- دانشجویان مورد پژوهش در حد متوسط از کارشناسان کتابخانه که مهم‌ترین وظایفشان مساعدت به

۲. نرم افزاری خریداری شود تا پایگاه های اطلاعاتی، سالانه، از طریق کاربران (دانشجویان و اعضای هیات علمی) کیفیت سنجی شوند.

۳. یک یا دو واحد اجباری بمنظور ارتقاء سواد اطلاعاتی در سر فصل های دروس اضافه نمایند.

۴. بطور مرتب از میزان مفید بودن پایگاههای اطلاعاتی نظر سنجی گردد.

فهرست منابع

اسدی، مریم (۱۳۸۲) پژوهشی با عنوان "مطالعه تأثیر استفاده از اینترنت بر رفتار اطلاع یابی پژوهشی اعضای هیات علمی رشته های مختلف دانشگاه تهران (با تأکید بر سه شاخه علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی)" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.

پاول، رونالد، (۱۳۸۵). «روش های اساسی پژوهش برای کتابداران» ترجمه نجلا حریری، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات.

تصویری قمصری، فاطمه (۱۳۷۸) "بررسی وضعیت استفاده از اینترنت توسط اعضای هیات علمی دانشگاه های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شیراز.

جوکار و ذوالفعلی نژاد، (۱۳۸۳) بررسی «مشکلات و نقاط ضعف شبکه رزنت از دیدگاه کاربران دانشگاه شهید باهنر کرمان»، فصلنامه کتاب، کتابداری و اطلاع رسانی دارای رتبه علمی - ترویجی سال پانزدهم، شماره ۱ (پیاپی ۵۷)، بهار ۱۳۸۳.

حقیقی، محمود. (۱۳۷۳) "ارزیابی مجموعه کتابخانه های دانشگاهی شهر تهران". پیام کتابخانه، ش ۳ و ۲، حیاتی و ستوده (۱۳۸۱). «بررسی عوامل موثر در استفاده از منابع الکترونیکی اطلاعات در میان اعضای هیات علمی دانشگاه های شیراز و علوم پزشکی شیراز با تأکید بر شبکه اینترنت و دیسک های نوری» دانشگاه شیراز، کتابخانه مرکزی،

خسروانی، جعفر (۱۳۷۴). "بررسی وضعیت پایگاه های اطلاعاتی معاجم لفظی و موضوعی مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی". پایان نامه کارشناسی ارشد

راعنوان نمودند که با این توصیف می بایست بستر سازی لازم برای افزایش سرعت اینترنت، ایجاد فضای مناسب برای استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی فراهم نمود. نکات ضعف این پایگاه ها طبق ارزیابی بعمل آمده از دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده های فنی متاسفانه در خیلی مواقع سرعت اینترنت بسیار پایین بوده و منابع مورد نیاز آنها قابل دسترسی و یا بارگذاری نمی باشد.

از نکات قوت پایگاه های اطلاع رسانی دانشگاه تهران می توان به پوشش موضوعی و مکانی بعضی از پایگاه ها از جمله پایگاه اطلاعاتی Elsevier، پایگاه اطلاعات علمی Scopus دارای ۲۷ میلیون چکیده مقالات و نمایه ها از سال ۱۹۶۶ تا کنون و بیش از ۱۸۰۰۰ نشریات علمی از ۴۰۰ ناشر را تحت پوشش قرار داده است.

پیشنهاداتی برای پژوهش های آینده

۱. چگونگی استفاده از پایگاه های اطلاعاتی تحت وب دانشگاه تهران توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سایر پردیس های دانشگاه تهران و سایر دانشکده ها از جمله دانشکده حقوق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی مورد پژوهش و بررسی قرار گیرد.

۲. مقایسه ی میزان و چگونگی استفاده از پایگاه های اطلاعاتی دانشگاه آزاد با دانشگاه دولتی.

۳. میزان و چگونگی استفاده از پایگاه های اطلاعاتی توسط اعضای هیات علمی کشور.

۴. راهکارهای ارتقاء چگونگی استفاده از پایگاه های اطلاعاتی در پردیس های دانشگاه تهران .

۵. امکان سنجی اشتراک منابع اطلاعاتی در میان پردیس های مختلف دانشگاه تهران در دسترسی به پایگاههای مختلف دانشگاه.

همچنین پیشنهاد میشود که میزان و چگونگی استفاده پایگاه اطلاعات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات توسط کاربران آنها از جمله در سطح تحصیلات تکمیلی بصورت پیمایشی مورد تحقیق قرار گیرد .

پیشنهاداتی برای ارتقاء پایگاه های اطلاعاتی موجود

۱. به دانشگاهها براساس تعداد دانشجویان، اعضای هیات علمی، دستاوردهای علمی آنان و پژوهشهای انجام شده پهنای باند اختصاص داده شود .

- کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- دانش آموختگان پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران. تهران: کانون مهندسیین فارغ التحصیل دانشکده فنی ۸۴ - ۱۳۸۳ (پیام نامه)، ۱۳۸۴.
- دوغان، آتیلگان و اوزلم، بایرام، (۱۳۸۳) " بررسی میزان استفاده اعضای هیئت علمی دانشگاه آنکارای ترکیه از کتابخانه رقومی"، ترجمه: علی اکبر خاصه، دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شیراز.
- زال زاده، ابراهیم (۱۳۸۳). " بررسی وضعیت و میزان استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه یزد از فن آوری اطلاعات و ارتباطات." گزارش نهایی طرح پژوهشی، دانشگاه یزد، دانشکده علوم انسانی.
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۲) " روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول)، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.
- سلاجقه، مژده (۱۳۷۷). " بررسی نگرش کاربران مرکز اینترنت دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد شبکه اینترنت و دستیابی به اطلاعات از این طریق آن شبکه" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز.
- سلمانی ندوشن، ابراهیم (۱۳۸۶) " بررسی میزان، مطلوبیت و عوامل موثر بر استفاده از پایگاههای اطلاعاتی پیوسته توسط اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۸۶-۱۳۸۵"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز.
- مرکز اسناد و مدارک علمی ایران، (۱۳۶۲). طرح پیشنهادی شبکه اطلاع‌رسانی علمی و صنعتی کشور، تهران.
- نوروزی چالکی، علی رضا (۱۳۷۹) " رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران مراجعه کننده به وب از طریق تماس با شبکه جهانی اینترنت مستقر در دانشگاه تربیت مدرس" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- وکیلی مفرد، (۱۳۷۸) بررسی وضعیت استفاده متخصصان قلب و عروق دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات
- درمانی شهید بهشتی تهران از تکنولوژی اطلاعات، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- Atilgan, D. and Ozlem (Gokkurt) Bay ram (2006) , An Evaluation of Faculty Use of the Digital Library at Ankara University, Turkey) Available online 26, January 2006: The Journal of Academic Librarianship, Volume 32, Number 1, pages 86-93.
- Blecic, D. D., J. B. Fiscella, S. E. Wiberly Jr. (2001)."The management of use of web based information resources: An early Look Nat vendor-supplied data". College & Research Libraries, (625), 434-453.
- Davis, P. M. (2003)"Information seeking behavior of chemists: a transaction log analysis of referral URLs".Journal of American Society for Information and science & Technology.
- Ke, H.-R., R. K wakkelaar, Y.-M Tai, & L.-C Chen.(2002) ."Exploring behavior of E-Journal users in science and technology: Transaction log analysis of Elsevier's Science Direct Onsite in Taiwan". Library and Information Science Research, 24(3), 265-291.
- M gobozi, M. N.; D. N. Ocholla (2000). "The use of electronic journals for the dissemination of scholarly information be the University of Natal and Zululand ,"South African Journal of Library and Information Science, 98(2) ,(pp.10-31.
- Monopoli, Maria,[et. al].(2002) "A user-oriented evaluation of of digital libraries and Information Service of the University of Patras, Greece", Aslib Proceedings. 54, pp.103-117.
- Tenopir, C.E. Read.(2000)."Patterns' of Database Use in Academic Libraries". College & Research Libraries, 61(3), 234-246.
- Tenoper, C.; D.W. King; and A. Bush (2004). "Medical faculty's use of print and electronic journals: changes over time and in comparison with scientists ,"

Journal of American society for
Information Science and Technology,
52(8):628-654.

Journal of Medical Library Association,
92(2), pp. 233-241 .

Zeng, Yin (2001) " Scholarly use of
Internet –based electronic resources"

پیوست: عناوین پایگاه مورد پژوهش

اسامی پایگاه های مورد پژوهش که توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران مورد استفاده قرار می گیرد بشرح زیر می باشد .

ردیف	عنوان پایگاه اطلاع رسانی تخصصی مورد استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران
۱	Elsevier Science (نزدیک به ۲۵۰۰ مجله و ۶۰۰۰ کتاب را به صورت الکترونیکی و Online در سرویس اطلاعاتی الکترونیکی خود Science Direct ارائه می کند.
۲	John Wiley (پوشش موضوعی: شیمی، کامپیوتر، محیط زیست، مواد، فیزیک) .
۳	Academic Search Premier EBSCO (بزرگ ترین بانک علمی چند منظوره تمام متن و تمام تصویر)
۴	Engineering Village (EI Compendia) (بیش از ۷ میلیون چکیده مقالات فنی، مهندسی و... دارد)
۵	American Institute of Physics (پوشش موضوعی: علوم مختلف بصورت مجلات الکترونیکی)
۶	ACS American Chemical Society (پوشش موضوعی: علوم مختلف بصورت مجلات الکترونیکی)
۷	Association for Computing Machinery (ACM) (پوشش موضوعی: علوم کامپیوتر، علوم مهندسی و مهندسی شیمی بصورت E-journal)
۸	ASME American Society of Mechanical Engineers (پوشش موضوعی: علوم مختلف بصورت مجلات الکترونیکی)
۹	ASCE American Society of Civil Engineers (علوم مهندسی از جمله معدن، آب و فاضلاب و... بصورت نشریات الکترونیکی)
۱۰	CAB International (علوم مهندسی: از جمله کشاورزی، منابع طبیعی بصورت چکیده مقالات، مقالات تمام متن و کتابهای الکترونیکی)
۱۱	Prouquest (مجموعه بسیار غنی در زمینه ی علوم مختلف از جمله کامپیوتر در قالب پایان نامه ها، نشریات، چکیده، روزنامه ها، خبرنامه ها به شکل تمام متن و تصویر و چکیده حدود ۲۴۰۰۰۰۰، پایان نامه و تزه های های دکتری و ارشد را در موضوعات مختلف ارائه می کند.
۱۲	Scopus (۲۷ میلیون چکیده مقالات و نمایه را از سال ۱۹۶۶ تا کنون و بیش از ۱۸۰۰۰ نشریه علمی از ۴۰۰ ناشر را تحت پوشش قرار داده) به عنوان یک موتور جستجو واحد برای بیشتر ناشران الکترونیک از جمله Taylor & John Wiley, Francis, Elsevier Science, Springer
۱۳	Springer (بیش از ۱۶۰۰ عنوان ژورنال داوری شده (Peer Reviewed) کتب مرجع الکترونیکی و سالانه ۳۰۰۰ عنوان کتاب جدید به این پایگاه اضافه می گردد.)
۱۴	Daneshyar network (پوشش موضوعی: مهندسی، شیمی، تکنولوژی، علوم پزشکی، دارو سازی و... بصورت مجلات الکترونیکی و کتاب الکترونیکی)
۱۵	ISI Journal Citation Reports (معیار ارزشیابی و سنجش مجلات می باشد و آنها عبارتند از: عامل تأثیر (Impact factor; If)، شاخص فوری (Immediately) و نیمه عمر استناد (Cited Half - Life) میباشد .
۱۶	ISI Web of Knowledge امکان جستجوی عناوین: در بیش از ۹۲۰۰ ژورنال با بیش از ۴۵ زبان مختلف دنیا در زمین ههای علوم، علوم اجتماعی، هنر و علوم انسانی
۱۷	CRC ENG net BASE (امکان دسترسی به دستنامه های مهندسی برجسته دنیا را میسر کند)
۱۸	Taylor & Francis: چکیده مقالات، مجلات الکترونیکی، کتاب های الکترونیکی در زمینه شیمی، بیو شیمی، تکنولوژی، مهندسی صنایع، ریاضیات، استاتیک و ... پوشش می دهد

۱۹	standards Tech street : ارائه مشخصات صنعتی بیش از ۳۵۰ سازمان استاندارد برجسته دنیا.
۲۰	<u>Computer Source</u> : پوشش موضوعی در زمینه علوم کامپیوتر می باشد.
۲۱	Magiran.Com (پایگاه اطلاعات نشریات کشور) مقالات نشریات داخلی کشور در آن می باشد.
۲۲	IEEE: پوشش موضوعی مهندسی برق و کامپیوتر بصورت کتاب الکترونیکی و مجلات الکترونیکی
۲۳	Gale: در زمینه مهندسی شیمی و ... بصورت کتاب الکترونیکی و مجلات الکترونیکی .
۲۴	United States Patent and Trademark Office اداره ثبت اختراع و علائم تجاری آمریکا
۲۵	www.scirus.com (محصول شرکت الزویر است که جستجوی خود را فقط به سایت های علمی با بیش از ۱۳۵ میلیون صفحه علمی محدود می کند.)

Archive of SID